

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelim Davranışlarının Araştırılması: İstanbul Gelişim Üniversitesi Örneği

Melek Bayındır

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹İstanbul Gelişim Meslek Yüksekokulu Spor Yönetimi

Öz

Bu araştırmanın amacı İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesidir. İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören toplam 187 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Bolman ve Deal (1990) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlama ve geçerlik güvenirliği Dereli'nin (2003) yaptığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 24.0 paket programından yararlanılmıştır. Yapılan normallik analizleri sonucu verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Verilerin istatistik analizinde ise parametrik testlerden olan T testi ve Anova testleri kullanılmıştır. Post-hoc analizinde ise "Tukey HSD" tercih edilmiştir. Bulgular, öğrenim görülen bölüm ve yıl düzeyinde spor yapma deneyimi değişkenlerine göre öğrencilerin liderlik yönelimlerinin istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir. Cinsiyet ve aktif olarak spor yapma, lisanslı sporculuk ve sportif branş sınıflaması açısından liderlik yönelimlerinde anlamlı bir fark göstermemektedir. Sonuç olarak, bölümün ve tecrübenin liderlik yönelimlerinde öğrenciler üzerinde önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Öğrenci, Liderlik Yönelim

Sorumlu Yazar:
Bayındır, Melek

Orcid ID: 0000, 0002, 9210, 2527,

Examining the Leadership Orientation Behaviors of the Students Studying at a School of Physical Education and Sports: The Case of Istanbul Gelisim University

Abstract

The purpose of this study is to examine the leadership orientation levels of the students studying at the School of Physical Education and Sports, Istanbul Gelisim University. This study was designed in the relational screening model and its population consisted of 187 volunteer students studying at the School of Physical Education and Sports, Istanbul Gelisim University. In the study, the "Leadership Orientation Scale" and personal information form, which was used by Bolman and Deal (1990) and whose English adaptation and validity reliability were made by Dereli (2003), were used as data collection tools. SPSS 24.0 software package was used for the data analysis. As a result of the normality analysis, the data was found to be normally distributed. Two parametric tests, that is, T test and ANOVA test, were used in the statistical analysis of the data. Tukey's HSD test was preferred in the post-hoc analysis. The findings showed that the students' leadership orientations differed significantly depending on the variables "department" and "experience of doing sports (years)." There was no significant difference in their leadership orientations in terms of gender, status of actively doing sports, status of licensed sportsmanship, and classification of sports branches (individual sports or team sports). In conclusion, it was found that the students' department in the school and their sports experience significantly affected their leadership orientation.

Keywords: Physical Education and Sports, Student, Leadership Orientation

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:

06.10.2020

Kabul Tarihi:

12.12.2020

Online Yayın Tarihi:

28.12.2020

Doi:

10.38021/ asbid.806450

Giriş

Lider kavramı ön görüleri olan, olaylara ve durumlara farklı pencerelerden bakabilen, duygusal zekâsının farkında olan ve takım ruhu oluşturarak insanları bir arada tutabilen bireyler olarak tanımlayabiliriz. Kurumlarda çalışan Yönetim pozisyonundaki kişiler, yönettikleri kişilerden maksimum seviyesinde verimlilik alma beklentisi içerisinde. Aksi durumda kurum içerisinde birtakım problemler olabilir.

Lider ileriye görebilen, geleceğe yön veren yol gösterici, kendi duygularından çıkıp başkalarının duygularına geçerek onu anlamaya çalışıp sonra tekrar kendi duygu durumuna geri dönen donanımlı, pratik zekâyâ sahip, görev bilinci oluşmuş kişilerdir. Ayrıca insanlardan etkilendiği gibi etkileyebilen önder kimseler olmakla birlikte bu davranışlarına “liderlik yönelimi” denmiştir. Liderlik yönelimi, kişiler arasındaki iletişim ve sadakatle aynı zamanda görev bilinciyle ilişkilendirilir(Samsir,2018).

Tarihte liderlik ile ilgili merak edilen çalışmaların eski Antik Yunan dönemine ait olduğunu bilinmektedir. Platon, Aristo, Homer, Sokrates, Herakles ve Perikles gibi liderlikle ilgili düşünceleri ortaya koyan aydın kişiler ve yöneticiler liderlik konusu ile ilgili çalışmalar yürütmüşlerdir. Rönesans Dönemi’nde Chaucer, Petrarch, Castiglione, Hobbes, Shakespeare ve Rousseau gibi fikir adamları liderlik ve liderlerin özellikleri, amaç ve hedefleri, toplumun barış ve refah kavramlarını araştırmalarında yer vermiştir(Bozlağan, 2005; Özsarı, 2010).

Lider kişinin yapmış olduğu davranışlarının bütünü kapsayan, vizyon oluşturan ve bu vizyonunu karşı tarafın amacına uygun yönlendiren ikna kabiliyeti olan, çalışanları bu yönde motive ederken, yönetim ise bir kurum ve kuruluşun amaç, hedef ve değerlerini belirler ve insanlara güven veren, daima problemlere yeni bir bakış açısı kazandırarak çözüm içeren yaklaşımlarda bulunur (Zel, 2001).

Farklı şekillerde analiz edilebilirliği ve tanımlana bilirliliği içeren bir olgu olan liderlik kendi içerisinde değişik bakış açılarına sahiptir. İş hayatının konusu olmasının yanında topluma mal olmuş beşeri ve beşeri olmayan bilimler açısından bakıldığında da liderlik yönetim bilimlerinin bir konusudur (Şişman, 2002). İnsanlığın ve insanın önünü açmak olan liderlik, sadece insanın ve bireyin değil kendisinin de gelişimine pozitif anlamda ivme kazandırır (Fındıkçı, 2006).

İnsana yönelik liderlik, yapıya yönelik liderlik, dönüşümsel liderlik ve karizmatik liderlik liderlik yöneliminin dört alt boyutudur. Literatür incelendiğinde insana yönelik liderlikte aranan özelliğin daha çok ileriye ön görebilen, insanların herhangi bir gruba dahil olmasında motivasyon ve destekleyici davranışlarıyla insan ihtiyaçları odaklı anlayışa sahiptir. Yapıya yönelik liderlik ise, kişilerin rol yapılarını düzenleyip belirlemektir. Hiyerarşik sistemde talimat verilen görevleri başarı

ile tamamlamaları için yönlendirmek ve yöneltmek ile ilgilidir. Dönüşümsel liderlik incelendiğinde, çalışanlarının ya da takipçilerinin değer ve inançlarını kişisel değerleri olarak yansıtıp mevcut durumda ortaya koyarak örgütün amaçlar doğrultusunda maksimum performans ilham vericilik ve verimlilik görevlerini üstlenmişlerdir. En son olan karizmatik liderlik yönelimi ise, genel olarak bir takım krizler ve kaos sonucu ortaya çıkar. Yaratıcılık, alışkın olunmamış davranışlar ve inovasyon gibi özellikleri içselleştirebilmiş, eyleme dönüştürebilmiş ve kendilerini iyi ifade edebilen kişilerdir. (Dereli ,2003).

Sporun kalkınabilmesi için her yönüyle hedeflerinin ve amaçlarının gerçekleştirilmesi için teşkilatın varlığına bağlı olduğu kadar sorunların bilimsel ve tarafsız bir bakış açısı ile inovasyon liderlik ve liderlik yönelimlerin bilimsel verilere dayandırılarak stratejik doğrultu sal gerçeklerle kültür ve değerleri önemseyen yetenekli spor yöneticilerinin bulunması önem taşır(Yetim ve Şenel 2001). Bu doğrultuda çalışmamızın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundaki öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama yöntemi, iki ve daha fazla değişkenler arasında ilişki olup olmadığını ve bu ilişkinin ne derecede olduğunu tespit etmeyi amaçlayan araştırma türüdür (Karasar, 2017).

Araştırma Grubu

Araştırma, evrenini İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri, örneklemini ise Spor Yöneticiliği (SYB) ve Antrenörlük (AEB) bölümü öğrencilerinden araştırmaya gönüllü olarak katılan 41kadın(%)146erkek(%)olmak üzere toplam 187öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma amacına yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada Spor bilimleri alanlarında lisans düzeyindeki öğrencilerin liderlik yönelim özelliklerini belirlemek için Bolman ve Deal (1990) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlama ve geçerlik güvenilirliği Dereli'nin (2003) yaptığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" kullanılmıştır.5'li likert tipi olan ölçek 32 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 1 hiçbir zaman 5 her zaman şeklinde yapılandırılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistiksel yöntemlerden; frekans ve yüzde testleri kullanılmıştır. Yapılan normallik analizleri sonucu verilerin normal dağıldığı görülmüş. Verilerin istatistik analizinde ise parametrik testlerden olan bağımsız örneklem t-testi analiz yöntemi

ve Anova testleri kullanılmış. Post-hoc analizinde ise “Tukey HSD” tercih edilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 24.0 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Çalışmamızın bu bölümünde, araştırmaya katılan öğrencilerin ölçme araçlarından aldıkları puanlara ve demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler ile araştırmanın amaçlarına yönelik yapılan ilişki ve karşılaştırmalara yer verilmiştir.

Tablo 1

Örnekleme Tanımlayıcı Özelliklerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Erkek	146	78,1
	Kadın	41	21,9
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi	94	50,3
	Spor Yöneticiliği	93	49,7
Aktif Spor Yapma Durumu	Evet	130	69,5
	Hayır	57	30,5
Lisanslı Sporculuk Durumu	Evet	111	59,4
	Hayır	76	40,6
Lisans Düzeyi	Amatör	77	41,2
	Profesyonel	34	18,2
	Hiçbiri	76	40,6
Sportif Branş	Bireysel Sporlar	86	46
	Takım Sporları	101	54
Spor Yapma Deneyimi (Yıl olarak)	1 – 3 Yıl	62	33,2
	4 – 6 Yıl	44	23,5
	7 – 9 Yıl	43	23
	10 yıl ve üzeri	38	20,3
Toplam		187	100

Örnekleme oluşturan bireylerin %78,1'nin erkek ve %21,9'lük bölümün ise kadın öğrencilerden oluştuğu, bölümlere göre dağılımın en çok %50,3'lük oranla Antrenörlük Eğitimi

Bölümü'nde olduğu, çalışmaya en çok %69,5 oran ile aktif spor yapanların katıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların lisanslı sporculuk yapanların %59,4'lük oranda olduğu, bunlarında %41,2'lik oranla amatör düzeyde olduğu görülmüş, örneklemin %54'lük oran ile daha çok takım sporlarıyla ilgilendiği ve %33,2'lik bölümünün ise 1 – 3 yıl aralığında spor yapma deneyiminin olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2

Liderlik Yönelimi Ölçeğinin Alt Boyutlarına Yönelik Ortalama Puanlar

Alt Boyut	N	En Düşük	En Yüksek	$\bar{X} \pm Ss$
İnsana Yönelik Liderlik	187	11,5	35,63	28,4±5,64
Yapıya Yönelik Liderlik	187	13,38	35,63	28,38±4,95
Dönüşümsel Liderlik	187	11,25	35,63	27,07±5,20
Karizmatik Liderlik	187	12,25	35,63	27,55±5,03

Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin liderlik yönelimi ölçeğinden aldığı en yüksek puan ortalamalarının insana yönelik liderlik (28,42±5,64) en düşük puan ortalamalarının ise dönüşümsel liderlik (27,07±5,2) alt boyutlarında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3

Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız T-Testi Bulguları

Değişken	N	Ort.	Ss.	Sd.	p
Erkek	146	121,17	20,39	1,68	0,848
Kadın	41	121,83	18,83	2,97	

Kadın öğrencilerde liderlik yönelimlerinin 121,83 oranla erkeklere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin liderlik yönelimlerinin bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile incelenmiş, analiz sonuçları Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4

Bölüm Değişkenine Göre Bağımsız T-Testi Bulguları

Değişken	N	Ort.	Ss.	Sd.	p
Antrenörlük Eğitimi	94	124,87	18,76	1,93	0,014
Spor Yöneticiliği	93	117,68	20,70	2,15	

Tablo 4’de sunulan bulgulara göre, AEB öğrencilerinin liderlik yönelimi toplam puan ortalamaları SYB öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bilgiler ışığında AEB öğrencilerinin SYB öğrencilerine göre daha fazla liderlik yönelimlerine sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 5

Aktif Olarak Spor Yapma Durumlarına Göre Bağımsız T-Testi Bulguları

Değişken	N	Ort.	Ss.	Sd.	p
Yapanlar	130	120,78	20,25	1,78	0,582
Yapmayanlar	57	122,52	19,60	2,59	

Katılımcıların aktif olarak spor yapma / yapmama durumlarına göre analiz sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6

Lisanslı Sporculuk Durumlarına Göre Bağımsız T-Testi Bulguları (N=187)

Değişken	N	Ort.	Ss.	Sd.	p
Yapanlar	111	123,45	19,05	1,81	0,086
Yapmayanlar	76	118,23	21,07	2,41	

Tablo 6’te analiz sonuçları gösterilen örneklemin lisanslı sporculuk durumlarına göre liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7

Lisanslı Sporculuk Düzeylerine Göre Tek Yönlü Varyans Bulguları

Değişken	KT	Sd.	KO	F	p
Gruplar arası	1506,2	2	753,1	1,897	0,153
Gruplar içi	72631,903	183	396,89		
Toplam	74138,102	185			

AEB ve SYB öğrencilerinin liderlik yönelimi puanları açısından lisanslı sporculuk düzeylerine göre bir farklılaşma oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla Tek Yönlü Varyans

Analizi yapılmıştır. Tablo 7’da gösterilen analiz sonuçlarına göre anlamlı düzeyde bir farklılık oluşmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8

Sportif Branş Sınıflamasına Göre Bağımsız T-Testi Bulguları

Değişken	N	Ort.	Ss.	Sd.	p
Bireysel Sporlar	86	120,11	21,30	2,31	0,459
Takım Sporları	101	122,33	18,91	1,88	

Araştırmaya katılan öğrencilerin liderlik yönelimleri sportif branş sınıflaması değişkenine göre analiz edilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde bireysel ve takım sporlarıyla ilgilenen bireylerin liderlik yönelimlerinde anlamlı düzeyde bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$)

Tablo 9

Yıl Düzeyinde Spor Yapma Deneyimlerine Göre Tek Yönlü Varyans Bulguları

Değişken	KT	Sd.	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	4353,78	3	1451,26	3,785	0,011	4-6 yıl / 1-3 yıl
Gruplar içi	69784,32	182	383,43			10 ve üzeri yıl / 1-3 yıl
Toplam	74138,10	185				

Tablo 9’de AEB ve SYB öğrencilerinin liderlik yönelimi puanları açısından yıl düzeyinde spor yapma sürelerine göre bir farklılaşma oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Yapılan analizden elde edilen sonuçlara göre gruplar arasında 4 – 6 yıl süreyle sporculuk yapanların ($11,5\pm 3,87$) 1 – 3 yıl süreyle spor yapanlara göre anlamlı düzeyde bir farklılık oluşturduğu, benzer şekilde 10 yıl ve üzeri spor yapma tecrübesindeki bireylerinde ($11,84\pm 4,04$) yine 1 – 3 yıl süreyle spor yapanlara göre anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundaki öğrencilerin cinsiyet, bölüm, aktif spor yapma durumu, lisanslı sporcu durumu, lisans düzeyi ve sportif branş, spor yapma deneyimi(yıl) göre liderlik yönelim düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Belirtilen değişkenler açısından analizler yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; katılımcıların liderlik yönelimleri ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır($p>0,05$)

Cinsiyet değişkenine göre ilgili literatürdeki benzer bir çalışma incelendiğinde Liderlik yöneliminde cinsiyet değişkeninin rolünün olmadığı çalışmalar bulgularımızı destekler niteliktedir

(Karataş,2017;Öztürk,2017;Çetintaş, 2019; Cengiz ve Güllü, 2018; Aydın, 2016; Güngör, 2016; Özdenk, 2015; Willemsen, 2000; (Tapşın ve diğerleri,2020) Ayrıca literatür de liderlik yönelimlerinde cinsiyetin etkili olduğunu belirten çalışmalarda bulunmaktadır (Aslan ve Uslu,2015). Bu farklılığın, araştırma yapılan örneklem grubu ve liderlik yönelim yapılarının çeşitliliğinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Bölüm değişkeni açısından ilgili literatür tarandığında farklı bölümlerde eğitim görmeyen liderlik yöneliminde etkili olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır ($p<0.05$). (Karataş, 2017; Arslan ve Uslu,2015; Aydın, 2016; Öztürk,2017). Ayrıca literatürde farklı bölümlerde eğitim görmeyen liderlik yöneliminde etkili olmadığını bildiren çalışmalarda bulunmaktadır(Cengiz ve Güllü,2017; Atar ve Özberk,2009; Beltekin ve Kuyulu,2019).Bunun sebebi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerin aldıkları bir takım derslerin ortak olması ve daha hareketli kişilikler olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Lisanslı sporcu düzeyleri değişkeni açısından literatür incelendiğinde; Araştırma sonuçlarımızda örtüşen, liderlik yönelimleri anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). (Beltekin ve Kuyulu,2019; Öztürk,2017; Aydın,2016). Buna karşın literatüre bakıldığında (Cengiz ve Güllü,2018). Liderlik yöneliminde spor branşı değişkeninin etkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Sportif branş sıralaması değişkeni açısından literatür incelendiğinde; liderlik yönelimleri anlamlı farklılık rastlanmamıştır($p>0.05$). Fakat tespit edilen çalışmalar incelendiğinde (Karataş,2017) sonuçlarımızla örtüşmemektedir.

Yıl düzeyinde spor yapma değişkeni liderlik yönelimleri açısından incelendiğinde; anlamlı farklılık bulunmuştur($p<0.05$).Fakat bu araştırma sorusuna benzer inceleme yapıldığında (Karataş,2017; Can ve Kaçay,2016) araştırma sonuçlarımızla örtüşmemektedir.

Sonuç olarak, bölümün ve tecrübenin liderlik yönelimlerinde öğrenciler üzerinde önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. AEB öğrencileri daha çok liderlik yöneliminde olduğu ve spor yılına göre daha ileri düzeyde olanlarında liderlik yöneliminin fazla olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin liderlik yönelimlerinin bölüm değişkenlerinde aldıkları eğitimlerin ve ilgi alanların farklılığından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Yıl düzeyinde spor yapma değişkenliğinde verimliliğin ve üretkenliğin artması için kongre, seminer ve akademik faaliyetlerin yararlı olacağı söylenebilir. Bunun yanında liderlik yönelimleri öğrencilere lisans boyunca bilgi verilerek eğitim sağlanabilir. Benzer çalışmalar farkındalık sağlamak amacıyla nitel araştırma tekniklerinden de yardım alınarak faydalanıp, öneriler geliştirilebilir.

Kaynaklar

- Aydın, R. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim gören bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan öğrencilerin liderlik özelliklerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Arslan, H. ve Uslu B. (2014). Öğretmen adaylarının liderlik yönelimlerinin incelenmesi. E-Journal of Educational Research, 5: 42-60
- Beltekin E. ve Kuyulu İ.(2019). Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi, 26-29.
- Bozlağan, R. (2005).Liderlik Yaklaşımları & Belediyeler, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Bolman, L.G. ve Deal, T.E. (1990). Leadership Orientations. Retrieved March 18, 2002 from the World Wide Web.
- Can, Y. ve Kaçay, Z. (2016). Sporcu kimlik algısı ile cesaret ve özgüven duyguları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Journal of Human Sciences 2016, 13: 6176- 84.
- Cengiz, R. ve Güllü, S. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 94-108.
- Çetintaş, Y. (2019). Karate antrenörlerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi (Master'sthesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Dereli, M. (2003). A Survey Research of Leadership Styles of Elementary School Principals/İlköğretim okulu müdürlerinin liderlik davranışları. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dereli, M. (2003). A survey research of leadership styles of elementary school principles. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Fındıkçı, İ (2006). Liderlik nedir ne değildir?. Yaşadıkça Eğitim.
- Güngör, N.B. (2016). Beden eğitimi öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Öztürk, K. E. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve öz güven davranışlarının incelenmesi (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya).
- Özdenk, S. (2015). Bireysel ve takım sporuyla uğraşan sporcular ile spor yapmayan bireylerin duygusal zekâ ve liderlik özelliklerinin incelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Özsarı, A. (2010). Amatör futbolcuların antrenörlerde bulunmasını istedikleri liderlik tarzlarının tespiti (Konya İl Örneği). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- Samsir, S. (2018). Liderlik yöneliminin inovasyon üzerindeki etkisi ve Endonezya'daki küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet avantajları ile ilişkisi. Uluslararası Hukuk ve Yönetim Dergisi, 531-532
- Tapşın, F. O. , Bayazıt, B., Aydemir, A., ve Tapşın, F. O. , (2020). Bireysel ve takım sporlarındaki antrenörlerin liderlik davranışları yönelimlerinin bazı değişkenlere göre belirlenmesi (Sakarya İli Adapazarı İlçesi Örneği). Turkish Studies, vol.15, 2625-2636.
- Yetim, A. ve Şenel, Ö. (2001). Türkiye'de spor yöneticisi yetiştirme faaliyetlerinin görünümü. Milli Eğitim Dergisi. 150, 40-45.
- Zel, U. (2001). Durumsallık yaklaşımında kişiliğin baskın boyut olarak bir model kapsamında teorik olarak incelenmesi. Amme Dergisi, 34, 33-45.
- Şişman, M. (2002). Öğretim Liderliği. Pegem A Yayıncılık Ankara, 1-3